

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Tractatvs I. De signo in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

quiens epoche hoc est assensionis sustentatio, qua vult nihil esse firmum, ac stabile, si à seipsa caperit, clarum est, quod primum seipsam infirmabit. Aut ergo dat aliquid esse verum; & non est de omnibus sustinenda assensio, aut persistis dicens, nihil esse veri; & clarum est, quod nec ipsa prius verum dicit: aut enim ipsa verum dicit, aut non: sed si verum quidem dicit, concedit vel innuit, esse aliquid veri: sin autem non verum

dicit, vera ea relinquunt, qua volebat tollere de mediocritate: nam quatenus falsa ostenditur, qua perimit epoches, seu assensionis sustentatio, eatenus vera esse ostenduntur, qua perimuntur: quomodo somnium, quod dicit omnia somnia esse falsa: nam cum seipsum perimat, confirmat alia. Vide etiam, si libet, huius argumentationis dūo lepidissima exempla apud Aulum Gellium lib. 5. nocturnum Atticar. cap. 10.

LIBER SEXTVS

De Signis veritatis.

TRACTATVS I.

De Signo in communi.

CAPVT I.

Quid sit Signum in communi.

Propria, & germana signi vt sic definitio est talis: Signum est, quod in alicuius veritatis cognitionem quempiam ducit. Obiicies tamen primo, ita fore, vt res spirituales fortiantur rationem signi: nam iuxta doctrinam B. Thomæ 1. part. quæst. 56. art. 3. ac cæterorum omnium Theologorum, nobis sunt medium cognoscendi Deum & in eius notitiam nos perducunt: atqui non sunt signa: rationem enim communem signi definit Augustinus lib. 2. de Doctr. Christi. cap. 1. hoc pacto: signum est, res speciem, quam ingerit, sensibus aliquid aliud ex se faciens in cognitionem venire, & lib. de principiis dialecticæ cap. 5. Signum est, quod seipsum sensui, & præter se aliquid animo representat: ergo de essentia signi est, quod sit sensibile quidpiam, ac proinde materiale: haud ergo potest esse spirituale; è conuerso igitur nil spirituale sustinet esse signum. Respondeo, signum in communi haud oportere esse rem materialiter, sed latius hac patere, vt ex Magistro sentent. dist. 1. colligunt Conimbricenses, vtque est communis scholasticorum opinio: quare quod ex nostra definitione sequatur, res spirituales obtinere rationem signi, non est incommodum. Augustinus autem haud signum in communi sumptum, ac latissimè fufum, sed quandam eius speciem nobis magis exploratam, videlicet signum externum, ac sensibus obuium definit, atque adeo definitioni nostræ non contradicit.

Obiicies aduersus eam secundo: cognitio reflectens supra seipsam ducit in cognitionem sui, ac facit seipsam cognosci: at non est signum sui: perperam ergo definitum est à nobis signum. Maior est in aperto: Minor suadet, nihil potest esse signum sui, ergo nec etiam cognitio seipsam significare: Consequentia hæc negari nequit: Antecedens est,

Conimbricenses lib. 1. de interpret. cap. 1. quæst. 1. art. 2. Soncinatis 12. metaph. quæst. 59. Torrens de Trinit. quæst. 27. art. 1. disp. 2. Soti lib. 1. summul. cap. 2. not. 2. necnon, vt aliqui putant, Ambrosij lib. 1. de Abraham cap. 4. & Anselmi in c. 4. ad Rom. suadet, quæ in hunc modum.

Signum est representatio, siue imago rei significata: atqui nihil sibi ipsi assimilari, se representare, aut imaginari sustinet: tum quia, ita posset aliquid ad seipsum realiter referri, quo nihil magis absurdum: tum etiam quia, ita de imagine, ac similitudine seu representatione sentiunt Gregorius Nyssenus de opificio hominis cap. 17. Augustinus 7. de Trinit. cap. 1. Athanasius de consubstantialitate Verbi contra Meletium, Hilarius, Boëtius, & communiter alij Patres: necnō scholastici cum Magistro in 1. dist. 2. & dist. 27. ac B. Thoma etiam in 1. dist. 7. quæst. 2. art. 2. ad 2. & ex eo constat, quod similitudo sit relatio realis: nulla autem relatio realis potest esse nisi ad aliud nulla alicuius ad seipsum: nihil igitur sibi ipsi assimilari, se representare, aut imaginari sustinet. Deinde suadet idem antecedens: signum sensibile ducit sensibilibiter in cognitionem alterius rei, vt liquet ex Augustino supra citato: signum ergo non sensibile, sed spirituale insensibilibiter, ac solum intellectualiter ducit in cognitionem alterius rei: omne ergo signum ducit in cognitionem alterius: at particula, *alterius*, denotat distinctionem: res ergo significata debet esse distincta à signo, & hoc ab illa, ac proinde nihil esse potest suummet ipsius signum.

Respondeo, cognitionem supra se reflectentem esse signum sui, atque vniuersaliter in eo, quod aliquid rei ipsa se significet, nullam esse repugnantiam, nihil incommodi: Ita Arriaga disp. 13. logic. sect. 1. num. 5. Balthasar Tellez disp. 9. logic. sect. 3. conclus. 1. & quod caput est, id colligitur ex August. cap. 5. libri de Magistro. Ad primam rationem contrariam dicendum est, quamuis tam nequeat aliquid esse representatio, aut imago physica, & vniuoca sui, quam non potest aliquid ad se realiter referri; cæterum, si sermo sit de representatione, similitudine, & imagine intentionali, & analogica, quæ quidem instar physica non est ex genere suo realis relatio, posse quidpiam ita seipsum representare, se imaginari, ac sibi assimilari, adeoque esse sui signum. Et quidem prædicta ratio, si cuius esset momenti, id probaret, nullam cognitionem posse se cognoscere, aut representare: cuius tamen contrarium, quod ad di-

uinam

uinam attinet cognitionem, est omnibus in concessio; quod vero ad nostram spectat, à nobis est probandum ex professo in *Metaph. lib. 7. tract. 11.*

Ad secundam rationem contrariam dicendum est, Augustinum, ut non definit locis ex eo adductis omne signum, sed sensibile, ita fortasse nec omne sensibile definire, sed duntaxat omne realiter relatum ad rem significatam, ac sensibilibus representatam, propterea quod hoc genus signi externi sit notius & frequentius: quam ob rem non prohibere auctoritatem Augustini, quominus reperiri possit, tum signum sensibile sui, veluti si sensio aliqua nostra supra se reflectat, tum etiam, & multo maxime, signum intelligibile, ac spirituale sui, ut quando cognitio immaterialis seipsam attingit. Rursus secundò respondeo, ut relatio prædicamentalis definiri solet, cuius esse est esse ad aliud non tam ab ipsa relatione, quam à fundamento; quo fit, ut relatio illa possit consistere ex parte in ipso termino; ita similiter signum esse, quod ducit in notitiam alterius rei, non quod ea debeat esse altera, ac distincta ab ipso signo, sed ad summum, vel ab illo, vel à potentia; unde fiet, ut cognitio nostra se cognoscens sit signum sui: ducit enim in cognitionem alterius rei non à se, sed à potentia: omnis namque potentia intellectiva creata per cognitionem realiter distinctam necessario intelligit. Respondeo tertio particulam, *alterius*, quæ de industria est à nobis omissa in definitione signi in communi, ut tamen ei adhiberi possit, ac debeat propter Augustini duo superiora testimonia, haud tamen ob stare, quominus cognitio sit signum sui: siquidem tantum conficit, signum, & rem significatam oportere virtualiter, ac ratione distingui: ita autem concedimus, cognitionem distingui à seipsa, quandoque simul est signum, & res significata.

Obiicies tertio: Hoc ipso, quod signum: & res significata ex conceptibus suis formalibus, & ratione nostra distinguantur, ut à nobis est concessum, utque per se est evidens, sanè multæ res significatæ non erunt signa sui: atque, ut præmittantur aliæ, albitudo ab aliquo visa erit res per cognitionem intuitivam significata, non tamen sui signum: at ducit potentiam visivam, & etiam intellectivam in notitiam sui, in quam, vel immediatè influit, vel certè intellectio specierum à se effusarum: perperam ergò est à nobis definitum signum, quod in rei seu veritatis cuiusdam notitiam ducit aliquem.

Respondeo albitudinem, & quamvis aliam id genus rem, quæ nec est cognitio sui, nec prius cognita quoad unam formalitatem movet ad se ipsam percipiendam quoad aliam, ita significari, ut non sit signum, siue significans: nostra autem signi definitio tali nunquam convenit obiecto: siquidem, uti nulla res educit physicè, aut generat seipsam, nulla non aliud physicè, ac realiter distinctum, ita pariter nihil potest ducere intentionaliter in cognitionem alicuius, à quo non sit distinctum intentionaliter saltem, ac ratione nostra: huius modi ergò distinctio, quamvis non exprimitur in nostra signi definitione, at in ea tacite insinuat; quippe in qua statuimus, esse de conceptu signi, ut ducat in cognitionem alicuius: Albitudo autem faciens se cognosci, ut est albitudo, nequaquam à se, quatenus est talis, distinguitur ratione: nec enim aliud etiam ratione, sed se ipsissimam potentiam nostram efficienter representat: quid mirum ergò, si eo ex titulo non ducat propriè in cognitionem sui nec ei nostra definitio competat?

Obiicies quarto, potentia cognoscens obiectum

aliquid seorsim à quocunque alio ratione distincto ducit se in illius notitiam, eiusque in se cognitionem efficit: at formalissimè, ut potentia est, haud est signum, sed potius cui res significatur: ratio igitur signi malè à nobis definita est. Respondeo aliquos arbitrari, univèrsim non repugnare, ut potentia cognoscit: ut rei sit eius signum: tum quia si de Deo sermo sit, eius intellectus est rerum omnium intellectio actualis, adeoque signum: tum etiam, quia fortasse in alia rerum serie non repugnat facultas aliqua per se ipsam aliquid cognoscens, nulliusque ad id accidentis indiga: tum denique, quia omne obiectum formale est signum instrumentale materialis: ad huius enim notitiam illud, prout prius cognitum, perducit: potentia autem cognoscitiva etiam finita cognoscit in seipsa, velut in obiecto formali, plura materialia. Et verò, licet hæc ita sint, potentia cognoscitiva, prout talis, sine eo quod sit cognitio, aut ratio obiectiva cognoscendi, nequit esse signum, ut bene contenditur in argumento certum, utque est certo certius. At haud minùs certum, & exploratum est, ei ita sumptæ nostram definitionem signi non convenire, nimirum quod ducat in notitiam alterius: ita enim ducere postulat distinctionem saltem rationis, quam potentia, prout in præsentiarum usurpatur, non habet respectu sui. Hinc obiter colligo aduersus Arriagam cum Soto, Conimbricensibus, haud esse omnino idem, significare, ac representare utcumque: nam potentia, & obiectum effectivè representant res cognitæ, & tamen, quatenus eiuſmodi præcisè sunt, signi rationem non obtinent. Porro, tamen iuxta dicta superius, interdum sola ratione possit, petatque signum ab obiecto, vel potentia distingui, non renuo tamen (nec debeo) aliam eius strictiorem significationem, penes quam distingui realiter postulet, cum à potentia, tum etiam, & maxime ab obiecto, ab eoque provenire: quo etiam pacto imaginis, & est usurpatio stricta illa quidem, & propria superius tradita, & est alia strictior, secundum quam distingui realiter à suo termino, ab eoque proficisci deposcit: & ita verbum divinum dici consuevit imago, non sui, aut Spiritus sancti aut creaturarum, sed solius Patris, à quo tum distinguitur realiter, tum realiter provenit, ut tradunt Ruiz de Trinitate disput. 64. sect. 4. & disput. 63. sect. 7. & Suarez de Trinitate lib. 9. cap. 9. ubi ait hanc esse concordem Theologorum sententiam.

Obiicies quinto. Causa prius cognita in cognitionem ducit effectus; neutiquam tamen eius signum est: ergo &c. Antecedens probatur quoad secundam partem; prior enim est satis comperta: Demonstratio ab effectu, prout condistincta à demonstratione à causa, nuncupari consuevit ab omnibus demonstratio à signo: quorsum autem id nisi quia effectus prius cognitus causæ signum esse potest, secus verò de conuerso? Respondeo: signum, contrà quam obiectio contendit, haud debet esse effectus rei significatæ, sed potius est præter eius rationem, quod sit causa, vel effectus; ut tradunt B. Thomas quæst. 9. de verit. art. 4. ad 5. Conimbricenses lib. 1. de interpret. cap. 1. quæst. 2. art. 1. tum quia cognitio, quin suimet sit effectus, sui signum quandoque est, ut constabit inferius: tum quia, in non paucorum Thomistarum sententia, visionis scientia in Deo est causa futurorum, & non effectus eorum, iisvè posterior, cum tamen sit illorum formale signum: tum quia portenta illa in sole, luna, & stellis apparitura extremi iudicii signa erunt, ut perhibet Euangelium, cum nihilominus iudicio, quod

quod portentent, priora sint futura, & non eius propriè effectus: tum denique, quia sacramenta sunt gratiæ signa, at eius sunt causæ, non effectus: quod autem sacramenta gratiam significant, est certo certius: ea namque propter, & ob eorum causalitatem, & influxum in gratiam, quam in anima indicant, & efficiunt, signa à B. Thoma 3. p. quæst. 60. art. 2. & ceteris Theologis dissecari solent in practica, & speculatiua. Demonstratio autem ab effectu vocitatur demonstratio à signo potius, quam ea quæ per causam procedit, quoniam effectus sensibilis, & clarius significant causas, quam hæ suos effectus (esto se mutuo queant significare) propterea scilicet quod plures effectus, quam causæ sensibus sese offerant. Adice, quod causa significans effectum ei non tantum dat esse intentionale, seu cognitum, sed etiam esse physicum, & reale; effectus verò prius illud esse, non posterius: quo fit, vt multoties effectus solus datur esse signum, & demonstratio ab illo rem demonstrare à signo; contra verò causa non signum, sed principium esse rei, eamque ostendere non tam à signo, quam à priori, singula nimirum singulistribuendo, vt fieri consuevit. Obiicies denique sextò: multa signa non verè, sed falsò repræsentant, nec tam in veritatis, quam in falsitatis ducunt cognitionem: vt v.g. cum virga aquis immersa, tamen directa, & integra sit, fracta tamen, inflexæ appareat; aut cum quadratæ procul turres apparent nihilominus rotundæ: perperam ergò definitum est à nobis signum, quod in alicuius veritatis cognitionem quempiam ducit. Respondeo, vt intellectus noster ab omnibus, & quidem merito dicitur tendere semper sub ratione veri, tanquam sub ratione formali, licet sæpius ludificetur, & falsò assentiatur; nimirum quia nunquam falsum amplectitur, nisi sub imagine, ac specie veri: ita similiter rectè dici potest in præsentia, signum esse ex conceptu suo, quod ducit in notitiam alicuius veritatis, vt vt multoties in falsitatem aliquam trahat cognoscentem: scilicet, quia eum in falsitatem non vt talem, sed potius, vt veritatis coloribus, ac veluti lenociniis tinctam, delibutamque pertrahit.

C A P V T II.

Euodantur aliqua dubia circa signum in communi.

9 D ubitabis primò: constituatur nè signum in ratione signi per habitudinem, & relationem ad rem significatam, vel potius ad potentiam cognoscentem, cui significat? Bonauent. in 4. dist. 1. quæst. 2. Scotus ibidem, & alij plures volunt, relationem signi ad solam rem significatam illud constituere, in ratione signi. Cæterum probabilius est, quod docent Conimbricenses citat. lib. 1. c. 1. q. 1. art. 1. §. non est tanti momenti, signum constitui in ratione talis per habitudinem, tum ad rem cognitam, & significatam, tum etiam ad potentiam cognoscentem. Suadetur primò, quia signum definiri debet, quod ad alicuius notitiam quempiam ducit: at particula, *alicuius*, denotat rem significatam; & *quempiam*, indigitat potentiam cognoscentem: definiri ergo debet per respectum ad utramque. Deinde secundò, quod habitudo ad rem significatam sit de ratione signi, colligitur ex Augustino lib. 12. super Genes. & lib. 10. de ciuitat. Dei cap. 5. Hieronymo cap. 12. in

P. Lyncei Philosophia Tom. 1.

Metth. eneca lib. 1. natural. quæstion. quæst. 6 lib. 6 Plinio lib. 18. Histor. natural. cap. 35. aliisque scripturis sacris, & prophanis. Quod verò habitudo ad potentiam sit de conceptu signi, ex eo claret, quod obiectum materiale dicitur tale non solum propter ordinem ad obiectum formale, quod, sed etiam ad obiectum formale cui; cum non amem Medicinam propter salutem qualemcunque, sed meam; siue, quod perinde est, non nemini, nec etiam alteri, sed mihi possidendam: similiter ergò haud dicendum est, signum esse tale respectu eius solius, quod significat, verum etiam eius, cui significat.

Dubitabis secundò: an in causis, quas diximus superius esse signa suorum effectuum, recidant in idem, nullaue ratione distinguantur relatio causæ, & relatio signi? Utramque relationem esse prorsus indistinctam innuunt Conimbricenses vbi supra, quæst. 1. art. 2. post medium: Negant verò Balthasar Tellez in log. disp. 9. sect. 2. numer. 8. Leucula lis; quam ita componendam arbitror. In causa relatio signi præcisè sumpta proculdubio distinguitur à relatione causæ: siquidem in priori relatione causa conuenit cum effectu, quippe, qui numerandus est in signis; in posteriori verò dissidet ab effectu: ambæ ergò distinguuntur ratione ratiocinata, ac virtualiter, haud secus ac animal; merito cuius cum belluis conuenimus, & rationale, beneficio cuius ab iis dissidemus. Cæterum in causa ratio, ac relatio signi à priori non distinguitur omnino, & adæquatè à relatione causæ, sed potius eum intimè inuoluit: etenim id intrinsecè inuoluit, per quod differt à signo à posteriori: horum autem signorum differentia in eo sita est, quod alterum sit causa, alterum verò effectus. Confirmatur: alia signa includunt intrinsecè, & essentialiter relationes quasdam physicas: quid ni ergo signum à priori, & à posteriori relationem causæ, & effectus? Antecedens liquet: nam iuxta doctrinam B. Thomæ in 4. dist. 1. quæst. 1. Scoti q. 2. Alexandri 4. p. q. 1. in 1. & Richardi de Mediavilla in 4. dist. 1. quæst. 3. art. 1. signum aliud est temerarium, quod re significata est posterius tempore: quo pacto significari voluit Deus per iridem pactum, cum humano genere initum: *Ponam* inquit Genes. 9. *arcum meum in nubibus; & erit signum fœderis inter me, & inter terram: cumque obduxero nubibus cælum, apparebit arcus meus in nubibus, & recordabor fœderis mei vobiscum, &c.* aliud vero signum est demonstratiuum, quod est simul tempore cum re significata: quo modo fumus latentem demonstrat ignem: aliud denique prognosticon, quod rem significatam tempore anteuertit: cuiusmodi sunt varij colores linnæ intuitu futuræ serenitatis, ac tempestatis, iuxta vulgare carmen, Pallida luna pluit, rubicunda stat. alba serenat: Quis autem ignoret, relationes priores, posteriores, & simul, esse physicas, & reales?

Dubitabis quartò, an sit de ratione signi, vt actū repræsentet, & ducat in cognitionem alterius? Non esse respondeo, cum Alensi 4. part. quæst. 1. in 1. ad 2. Bonauentura, & plerisque aliis. Verba namque, vt est Dialecticorum paræmia, in definitionibus non tam significant actum, quam aptitudinem. Deindè alioqui fiet, vt Eucharistia, nisi dum sumitur, non sit sacramentum, aut gratiæ signum. Basilius autem in caput 8. Esaiæ, etiam videatur contrarius, non est tamen reuera: solum enim vult, rem actū significari posse, tamen non existat; signum autem nequire actū significare, & ducere in alterius notitiam sine eo quod existat actū; saltem enim necesse est cognitionem tunc existere adeoque signum aliquod.

S

Basilius

Basilii ergo ad actualem significationem, alicuius existentiam signi desiderat: nos verò ad existentiam signi actuale exercitium significandi, & ducendi in alterius notitiam non requiri volumus: quid est ergo, quòd tenus nobis officit?

12 Dubitabis quintò, an ad signum necesse sit, per eandem potentiam illud, atque rem significatam percipi? Negant absolute Ferrariensis 2. contra gent. cap. 73. & Conimbricenses in presenti, quia sensus motum percipit, non verò latentem animam motu significatam: hanc enim sola ratio penetrat. Contrarium tamen est verius, si cum proportionem, ut aiunt, loqui velimus: Namque signum nequit non obici potestati cuius significat, nec potest significare quidpiam potestati, cui non obicitur: necessum ergò est, ut per eandem potentiam qualis ea demum sit, tum signum, tum, res significata percipiantur. Ratio autem in contrarium adducta nil habet momenti; siquidem motus animam, & vitam sui causam non significat sensui, sed rationi; hæc autem ex æquo causam illam, effectumque vno obtentu comprehendit.

13 Dubitabis sextò, an cognitio sit propriè signum; Esse supposuimus hætenus pro comperto: suppositum autem esto id Conimbricenses tom. 2. log. cap. 1. de signis art. 3. q. 2. sect. 3. & aliqui alij Recentiores negent, idemque negandum antiquorum nonnulli insinuent, facile tamen probatur: species expressa obiecti est eius signum, ut docent B. Thomas q. 4. de verit. art. 1. ad 7. Albert. Magnus 4. ethicor. tract. 3. cap. 2. Sencinas 12. Metaph. q. 56. Aegid. in 1. dist. 27. q. 2. Scotus in 3. dist. 14. q. 3. & cum his ferè omnes neoterici: at cognitio creata non distinguitur à specie expressa, & verbo, vel, si distinguitur, par est, quoad præsens attinet utriusque ratio: cognitio ergo nostra signum est; quod si nostra, quidni diuina, quæ perfectior? Item signum instrumentale; quod non repræsentat, nisi mediante cognitione, eiusque interstitio est signum: ergò à fortiori, ut aiunt, cognitio ipsa, quæ immediatè, & magis propriè repræsentat. Dicent fortassis aduersarij: actio non est causa, sed causalitas: repræsentatio ergò ipsa, siue cognitio haud erit signum, sed significatio. Ita quidem loqui possemus de signo, si ferret usus, nec amplius quidquam conuincit argumentum. Sed contrariam phrasim, quia inter plerosque scolasticos nuperos, & antiquos trita est, deinceps etiam teri æquum est, eo quod in quæstionibus de voce consuetudini sit potissimè standum. Adde, causam esse eam rem, quæ ut, quod, producit effectum non quæ ut quo: nil mirum ergò, si actio quæ eum producit duntaxat ut quo, causalitatis, non causæ rationem obtineat. At signum non repræsentat, neque cognoscit ut quod, alioqui potentia eaque sola foret signum; eiusque tantum partes sunt cognoscere, ac repræsentare ut quo: nihil autem magis propriè, & immediatè cognoscit ut, quo, quam ipsa cognitio. Dicent secundo aduersarij cum Conimbricensibus vbi supra: signum est ratio cognoscendi; ergo non cognitio. Mala consecutio: eadem enim res potest esse cognitio, & ratio cognoscendi; sicut idem modus vno, & ratio formalis vniendi; actio, & ratio formalis agendi &c.

14 Dubitabis septimò, an species impressa, si forte datur in sensu, & intellectu, aut, si in hoc solo, & siue in eo sit habitus solum, aut qualitas vicaria obiecti, sit signum? Censeo esse cum Arriaga in præfenti, & Conimbricensibus 1. de interpret. cap. 1. q. 2. art. 3. & plerisque aliis. Namque in primis Angeliloquentur inuicem, eorumque locutionem pro-

babile est sitam esse in speciebus, quas sibi mutuo imprimunt; loqui autem est signis quibuldam animi sentia exprimere: species ergo in signis sunt numerandæ. Tum etiam, fumus v. g. iuxta omnes est signum ignis, quia in huius cognitionem ille prius cognitus perducit: Qui ergò cum B. Thoma q. 20. de verit. art. 4. & Caietano 1. p. q. 56. Calio Rhodigino lib. 15. lectionum antiquarum cap. 1. & aliis in physica referendis in ea sententia fuerit, ut putet, speciem impressam non nisi ut prius cognitam ducere in cognitionem sui obiecti, is qui negare poterit tali speciei rationem signi: Deinde species impressa est imago, & similitudo obiecti, ut vel ipsum nomen speciei demonstrat, utque colligitur ex Aristotele lib. de mem. & reminiscencia, Augustino lib. 8. de trinit. cap. 8. B. Thoma 1. contra gent. cap. 53. Ferrariensi indidem & ceteris communiter scolasticis: At quidquid est obiecti alicuius imago, & similitudo, eiusdem est & signum. Tandem species impressa, quin sit potentia eam informat, ducitque ad rei notitiam, & cognitionem: eam ergo potentia significat.

15 Dubitabis octauò, qua ratione differat signum formale ab instrumentali: utrumque enim recipiunt, tum neoterici ferè omnes, tum antiquorum plerique præsertim verò ij, quorum paulò supra in dubitatione sexta meminimus. Arriaga in præfenti definit signum formale esse, quod sine sui cognitione, & signum instrumentale, quod prius cognitum in alterius ducunt cognitionem. Contra tamen primò. Diuina cognitio sui ipsius signum formale est, iuxta hunc etiam authorem: & tamen sine sui cognitione alterius notitiam non parit, quum omnis cognitio diuina semetipsum essentialiter cognoscat; id quod non pauci ad cognitionem omnem etiam creatam extendunt. Rursus iuxta eundem, alio que cum eo non paucos, species impressæ, quin cognoscantur, significant: eas tamen haud esse signa formalia, sed instrumentalia aduersarij existimat. Alij ergò tradunt omne signum, ut tale sit, prius quam aliud cognosci faciat, seipso tenus oportere cognosci: proinde si quod cognoscitur sit cognitio, tum existere signum formale; sin autem aliud à cognitione, id rationem signi instrumentalis obtinere. Sed contrà, quoniam ita cognitio, vbi re flexe non cognoscitur, nec erit formale, nec instrumentale signum, sed inter signa nullum omnino locum habebit: quod, etsi aduersarij concedunt, falsitatis tamen est iam euictum, iis certè, quæ in dubitatione sexta per totam sunt adducta. Signum ergo formale est, quod in formando potentiam ei facit aliquid innotescere, ut cognitio, speciesve expressa, necnon etiam impressa si forte datur, qualem putant per plures dari. Signum instrumentale est, quod facit rem innotescere potentia, non tam informando illam, per se loquendo, & muneris sui ergò, quam eius cognitioni, & extrinsecæ velut informationi subiaccendo, ut fumus respectu ignis, vestigium gratia animalis, essentia Angeli intuitu creatoris, in cuius notitiam euehit, non tanquam species, aut cognitio, sed tanquam obiectum prius cognitum, ut colligitur ex Magistro in 2. dist. 3. Bonauentura ibidem p. 2. art. 2. Richardo de Media-villa in 2. dist. 4. art. 1. quæst. 1. Baffoli quæst. 3. art. 2. Nimpho 12. Metaph. q. 12. B. Thoma 1. p. q. 54. art. 1. Molina ibid. parum ab initio articuli. Vasquio quoque cap. 2. Conimbricensibus vbi supra q. 2. art. 3. sect. 3. Greg. in 2. dist. 7. q. 2. & dist. 3. q. 2. art. 2. conclus. 1. Marsilio in 2. q. 7. art. 1. secunda parte conclus. 2. Francisco Amico de Angelis disp. 8. sect. 1. n. 5. vbi ait contrariam

contrariam sententiam à tota Academia Parisiensi damnatam. Quæ testimonia idcirco congeffi, quia defunt, qui Angelo essentiam suam esse censent signum formale, quo Deum, aliaque obiecta cognoscit.

TRACTATUS II.

De signo naturali, & arbitrario.

CAPVT I.

Per quid differant inuicem signum naturale, & arbitrarium.

- I **S**IGNVM esse diuidendum in naturale, & arbitrarium auctor est Aristoteles 1. de interpret. cap. 1. Augustin. lib. 2. de doctrina Christiana cap. 2. Magister in 4. dist. 1. & cum illis omnes scolastici: vt operæ pretium non sit, eos sigillatim referre in confirmationem adeo celebris, confessæque diuisionis. Signum naturale est, quod ex natura sua, & per se rem representat, vt cognitio obiectum cognitum, effectus causam, cuius est imitatio, causa è contrario effectum, quem sibi similem producit. Signum arbitrarium, vel ad placitum, aut ex instituto est, cui extrinsecus, & ex hominum Deivè ipsius institutione, & arbitrio conuenit, quod quidpiam significet: vt hæc vox, *homo*, respectu animalis rationalis, cui representando ita destinata est, vt si libuisset hominibus belluam significaret, aut lapidem.
- 2 Potissima autem præsentem circa diuisionem difficultas est, quidnam sit illud, in quo consistit signum arbitrarium, & à naturali dissidet? Bonauentura in 4. dist. 1. q. 2. Scotus ibidem, Petrus Bruzellenfis in prædic. q. 1. art. 5. pluresque Thomistæ, quos suppressis referunt nominibus Hurtadus, & Arriaga inferius significationem arbitriam volunt esse sitam in relationibus quibusdam entitati vocum, aut nutuum superadditis. Cæterum diuisi sunt hi auctores: alij enim contendunt, relationes eas esse rationis solius, & duntaxat ficitias: alij reales, seu prædicamentales quosdamque modos positiuos vocibus, aut nutibus inexistentes: alij denique, esse modos, nec solius rationis, nec reales, aut physicos sed morales, & medios.
- 3 Cæterum quod imprimis significatio vocum (par autem est ratio, quorumuis aliorum signorum ex instituto) haud ponenda sit in relatione vlla ficitia suaderetur primò: quia Deus plura ad placitum instituit, vt cum Genes. 9. iridem esse voluit signum fœderis inter se, & genus hominum: at Deus fingere non potuit: significatio igitur arbitraria consistere nequit in relatione ficitia, & commentitia. Rursus hæc vox, *leo*, significare potest animal rugibile, præscindendo certè ab omni ficitione, & errore: quæ enim in hoc repugnantia terminorum apparere potest, quid incommodi?
- 4 Deinde, quod non sit constituenda significatio arbitraria vocum, aut rerum in relatione prædicamentali realiue superaddita probatur primò. Si significatio isthæc in modo reali consistit, qui significationem voci impertit, is in ea modum illum realem producat, necesse est: alit eum producere ne-

P. Lyncei Philosophia. Tom. I.

quit: siquidem primus linguæ cuiusque parens vocibus (etiam futuris significationem impertit: modum autem nullum in eis producit: quando namque? an anteaquam proferantur) & sic modus existit sine subiecto suo, eiusque existentiam actualem minimè postulabit, quo nil magis absurdum: an cum proferuntur longo post tempore? atque ita auctor idiomatis vita functus, & non exiens poterit nihilominus causare, & operari; quod etiam est absolum, & minime concedendum. Adhæc, similitudo naturalis, & physica, merito cuius vna res alij similis in modore aliter distincto sita non est, vt lib. 3. met. tract. 6. aduersus Thomistas probandum est: ergò nec similitudo, seu representatio arbitraria, quæ vocem facit obiecto similem, eiusque imaginem: omnia enim argumenta, quæ contrà priorem similitudinem modalem obicienda sunt in loco contrà posteriorem eandem habent energiam, ac vim.

Vltèrius aduersariorum aliqui præsertim Caietan. 1. p. q. 28. art. 1. Ægidius in 1. dist. 27. q. 3. & Scotus quodlib. 13. artic. 3. quò melius suam defendant sententiam, & cohærentius procedant. conceptum mentis nostræ volunt, non per seipsum sed per relationem sibi realiter superadditam esse signum sui obiecti. At hoc est ipsa, vt sic dixerim, falsitate falsius: conceptus enim noster seipso cognoscit obiectum suum, & quin illud cognoscat, esse non potest de potentia Dei absoluta: ergò & per se illud essentialiter significabit. Cui denique per entitatem quandam moralem, inter ens reale, & rationis mediam, explicant significationem arbitriam vocum, eademque ratione dominium, debitum, subiectionem, adoptionem, & alia similia explicari posse arbitrantur, me iudice in modos modòvè Thomisticos fermè labuntur, & impugnationibus aduersus eos fieri solitis obnoxij sunt: nulla autem melior, aut validior, quam inutilitas illius inintellegibilis entitatis, & quod ea sine significatio vocum optimè potest enucleari, vt ex infra dicendis clarebit.

Alij ergò docent, significationem arbitriam, & ex instituto non consistere in relationibus vllis, sed in fundamento relationum, quales ea cunque sint, & siuè reales, siue rationis, siue physica, siue morales, siuè distinctæ, ac superadditæ, siuè omnino indistinctæ, aut, quod perinde est, in aggregato per accidens ex entitate vocis, & voluntatis imponentis, & instituentis illam moraliter perseverante, & non retractata, aut quod eodem etiam redit, in denominatione quadam extrinseca duas illas res complectente. Ita Rodericus de Arriaga disp. 13. log. sect. 1. Franciscus Alfonsus lib. 5. institut. dialecticarum cap. 9. n. 10. ad finem. Compton. disp. 41. log. sect. 2. n. 1. Petr. Hurtadus disp. 8. log. sect. 2. §. 8. Franciscus de Ouiedo controuerf. 8. log. punct. 2. Idem etiam indicant Alexander Alensis 4. p. q. 1. in 1. Ledesma 1. p. q. 1. art. 2. dub. 3. & alij antiquiores.

Quominus tamen hæc mihi ardeat opinio, duo faciunt argumèta: Primum sic habet. Si significatio vocis, quæ ea cunque sit, in aggregato per accidens collocetur, certè non poterit nõ consistere simul in voce, & voluntate imponentis non retractata, nec non ipsa re, cui imponitur, & accommodatur. Sequela probatur: quia similitudo naturalis non in solo fundamento, & ratione fundandi, verum etiam in termino iuxta aduersarios formaliter consistit: similiter ergo similitudo artificialis, siue arbitraria non in sola voce, & ratione fundandi, nimi-

S 2 rum